

Z galérií na sídliská

Dušu novému bývaniu vdýchli mozaiky od popredných slovenských umelcov

Nové bytové domy v bratislavskej Dúbravke zobia mozaiky od popredných slovenských výtvarníkov. Hlavné mesto sa tak približuje k moderným európskym metropolám, v ktorých je umenie neodmysliteľnou súčasťou verejného priestoru.

Osem súčasných slovenských umelcov spojilo sily v projekte, vďaka ktorému sa na sídlisko vrátili mozaiky. Úspešne sa ho podarilo zavrieť druhou etapou.

Spoločnou témou všetkých mozaík, ktoré budú odteraz zdobiť novovzniknuté sídlisko v bratislavskej Dúbravke je *detstvo*. K prvým štyrom autorom sa s ďalšími dielami pripojili známi súčasní výtvarníci *Dominika Žáková, Dorota Sadovská, Ivan Csudai a Martin Gerboc*.

Kým na Slovensku ide od vzniku samostatnej republiky o zrejme prvý projekt svojho druhu, kedy mozaiky zobia novovzniknuté bytové domy, v európskych krajinách je podobný systém štandardom. Prítomnosť súčasného umenia v obytných zónach je rozšíreným trendom.

„Umenie je v mnohých európskych mestách etablovaným prvkom súčasnej architektúry. Je to dôsledok systematického premýšľania o kvalite architektúry, mestského prostredia a bývania. Umenie do architektúry jednoducho patrí, hoci v rôznych obdobiach sa mu dostáva viac alebo menej priestoru. Vo vyspelých krajinách nenastalo podobné zavrnutie tohto konceptu ako u nás po roku 1989. Jednoducho tam nie je výstavba len živelná a ľúbivá, ale v kvalitných projektoch ide o viac a umenie je touto pridanou hodnotou. Jeho význam spočíva v tom, že reflektuje obraz komunity, myslenia i doby,“ hovorí kurátorka projektu Sabina Jankovičová.

O význame umeleckého diela v každodennom živote hovoria aj jednotliví umelci:

„Umenie dáva priestoru dušu. Samotné steny a stavba sú akoby telom a obraz či iné výtvarné dielo prináša jedinečnú chuť, emóciu a človečenstvo,“ hovorí Dorota Sadovská.

Ivan Csudai oceňuje snahu o návrat umenia formou mozaík: *„Tento projekt je taká lastovička, ktorá by mohla oživiť túto formu prezentácie výtvarných diel prevedených do mozaiky.“*

„Deťom bývajúcim v Dúbravách by som chcela popriať najmä to, aby ich detstvo bolo naplnené istotou a bezpečím ale aj slobodou a fantáziou, ktoré sú jednou z najväčších cností v živote,“ hovorí o poslanstve projektu Dominika Žáková.

„V detstve by určite nemali chýbať skvelé zážitky, pretože je to jedna z mála vecí, ktoré si so sebou budeme niesť celý život. Detstvo je najmystickejšie obdobie v našom živote, a je škoda, že na deväťdesiat percent jeho zážitkov sme už zabudli,“ dodáva Martin Gerboc.

Tradičné umenie v novom šate

V období socializmu, najmä počas stalinizmu, bolo umenie v architektúre viazané spočiatku na ideológiu moci, no v skutočnosti šlo o dobový trend. V tom čase aj v západnom svete bolo samozrejmé, že umenie patrí k modernej architektúre. Ale hneď ako bolo možné myslieť slobodne aj u nás, vždy sa objavilo kvalitné umenie aj vo verejnom priestore. Samozrejme nebolo to možné bez systémovej podpory štátu, od roku 1965 až do roku 1990 bolo priamo stavebným zákonom určené konkrétne percento z celkového rozpočtu verejnej (štátnej) stavby na výtvarné umenie v tejto stavbe. Podobné zákony majú vyspelé krajiny s definovanou štátnou kultúrnou politikou v platnosti dodnes. (napr. Francúzsko, Nemecko, niektoré štáty USA atď). U nás došlo k prerušeniu zrušením tohto zákona a celkovou ignoranciou štátnej kultúrnej politiky voči výtvarnému umeniu ako reprezentácii štátu, mesta, myslenia, doby a ľudí.

„Naším poslanstvom je vytvoriť pre ľudí moderné bývanie s pridanou hodnotou. Pri každom našom projekte sa preto snažíme nadviazať na tradíciu a rozvíjať ju v symbióze s modernými prvkami. Mozaiky boli odjakživa prítomným prvkom mestského bývania, preto sme sa rozhodli o jeho integráciu aj v tomto projekte,“ hovorí Marián Hlavačka zo spoločnosti CORWIN, ktorá Dúbravy navrhla a realizovala.

„Dúbravy sú projektom, ktorý má priniesť nový život mladým ľuďom a rodinám. Témou mozaík je preto detstvo, ako tvorivé obdobie, ktorým sa všetko začína,“ dodáva Karol Machánek zo spoločnosti CORWIN.

Hoci máme na Slovensku dostatok šikovných umelcov, nedostatok podobných projektov si vybral svoju daň vo fáze realizácie. Remeslo „obkladania“ totiž v umeleckej rovine prakticky zaniklo, preto sa developer a jeho pracovníci s týmto bývaním naozaj vyhrali. Developer ale tvrdí, že ani takéto ťažkosti nie sú prekážkou, aby sa aj pri ďalších projektoch vždy snažil priniesť ľuďom vyššiu hodnotu bývania.

O projekte Dúbravy

Novovzniknuté sídlisko Dúbravy tvorí 8 bytových domov s variantmi od 1 – izbových po 4 – izbové, každý má svoj balkón alebo predzáhradku.

Cieľom návrhu bolo vyplniť to, čo v meste chýba najviac – zeleň, športoviská, záhradky. Vzniklo 8 bytových domov okolo sympatického zeleného parku. Miesta, kde môžu obyvatelia športovať, oddychovať, vypestovať si paradajky alebo sa len tak porozprávať so susedmi.

Projekt je komunitným bývaním, ktoré má obyvateľom spríjemniť život v meste. Táto forma bývania je svetovým trendom a je atraktívna nielen pre mladé rodiny, ktoré hľadajú vľúdne prostredie pre výchovu detí, ale aj pre starších ľudí, ktorí nechcú žiť v izolácii.

Dúbravy majú vlastný dvor, ktorý môžu obyvatelia využívať podľa svojich predstáv. Či už na šport, čítanie knižky, alebo príjemný rozhovor. Zároveň môžu relaxovať pri práci v komunitných záhradkách.

Autori a diela uvedené v I. etape projektu:

Erik Šille – Maco

Erik Binder – Úlet

Marek Ormandík – Braček jelenček

Eva Činčalová – Nebo

Autori a diela uvedené v II. etape projektu:

Dominika Žáková – Teória útulnosti

Dorota Sadovská – Mama a ja

Ivan Csudai – Detstvo

Martin Gerboc – Kúzelník